

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI**

**10.00.01 – “O‘ZBEK TILI” IXTISOSLIGI BO‘YICHA MUSTAQIL
IZLANUVCHILIKKA (DSc) KIRISH IMTIHONI
DASTURI**

Andijon – 2026

KIRISH

Mamlakatimizda uchinchi Renessans poydevorini barpo etish borasida amalga oshirilayotgan tub o'zgarishlar va islohotlar samaradorligini ta'minlash maqsadida oliy ta'lim sohasida juda katta davlat siyosati va islohotlari olib borilayotganligini ta'kidlash lozim. Oliy ta'limni takomillashtirish va rivojlantirish, zamonaviy talablarga mos ta'lim tizimini yaratish va kadrlarni tayyorlash borasida qabul qilinayotgan qonun, farmoyish va qarorlar dunyo va mahalliy jamoatchilik tomonidan keng e'tirof etilayotganligi, ushbu yo'nalishda ilmiy ishlarga bo'lgan qiziqishni ham oshirayotganligini ko'rishimiz mumkin. Olib borilayotgan tadqiqotlarda ta'lim muassasalari rahbar xodimlarining marketing, moliyaviy va iqtisodiy kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan muhim ishlar amalga oshirilmoqda.

Mustaqil izlanuvchilik (DSc) uchun 10.00.01 – “O'zbek tili” ixtisosligi bo'yicha mazkur dastur O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni (O'RQ-637-son), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son, 2019-yil 8-oktyabrdagi “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5847-son Farmonlari, 2017-yil 27-iyuldagi “Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora- tadbirlari to'g'risida”gi PQ-3151-son, 2018-yil 5-iyundagi “Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-3775-son qarorlari hamda Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 22-maydagi “Oliy ta'limdan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi 304-son qaroriga muvofiq tasdiqlangan namunaviy dasturi asosida tayyorlandi. Mamlakatimizda so'nggi yillarda oliy ta'lim muassasalarida oliy ta'limdan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, kasbiy innovatsion

faoliyatga tayyorlashning yaxlit tizimini yaratish, yangilikka intiluvchan, innovasion faoliyat bilan shug'ullana oladigan yuksak salohiyatli kadrlarni tayyorlash, innovasion faoliyatni takomillashtirish, kasbiy faoliyat yo'nalishlari qamrovini kengaytirish, kasbiy innovasion faoliyatlarni rivojlashtirish hamda moddiy-texnika bazani kengaytirishning me'yoriy huquqiy asoslari yaratilmoqda.

“Iqtidorli va iste'dodli yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda rag'batlantirish”, “Salohiyati va o'ziga xos xususiyatidan kelib chiqib, xalqaro reytinglarga kiritish bo'yicha 5 yilga mo'ljallangan maqsadli dasturlarni ishlab chiqish va tasdiqlash” ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Mazkur dasturni tayyorlashda O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoev tomonidan mutaxassis kadrlar tayyorlash ishini tubdan qayta qurish, oliy ta'limni tubdan isloh qilish ishini jadahashtirish borasida qo'yilgan vazifalar, jumladan “Oliy ta'lim muassasalari ilmiy salohiyatini mustahkamlash, oliy ta'limda ilm-fanni yanada rivojlantirish, uning akademik ilm-fan bilan integratsiyalashuvini kuchaytirish, oliy ta'lim muassasalari professor- o'qituvchilarining ilmiy tadqiqot faoliyati samaradorligi va natijadorligini oshirish” masalalari hisobga olindi. O'zbekistonda bozor iqtisodiyoti rivojlanayotgan sharoitda oliy ta'lim yo'nalishlari va ixtisosliklari bo'yicha mutaxassislarni tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash hozirgi zamon dolzarb masalasi bo'lib qolmoqda. Yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashni kengaytirish bilan bir vaqtda oliy ta'lim tizimini tubdan yaxshilash, isloh qilish bugungi kunda eng muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Bu esa, birinchi navbatda, oliy ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'qitiladigan maxsus fanlarning mazmuni va o'quv dasturlarini xalqaro andozalarga noslashtirishni talab qiladi. Ta'lim sifatini yanada takomillashtirish, uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida o'qitish sifatini ta'minlash, etuk mutaxassislarni tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish, ushbu yo'nalishdagi o'quv dasturlarining uzviyligi va uzluksizligini ta'minlash hozirgi paytda davr talabiga aylanib bormoqda. Ushbu dastur oliy ta'limdan keyingi ta'limda ilmiy pedagogik kadrlarni tayyorlash jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, zamonaviy mutaxassislarni kasbiy faoliyatida

foydalanish uchun uni o'zlashtirishga qaratilgan. Oliy ta'limdan keyingi ta'limda bo'lgan bosqichlarda orttirilgan bilimlarga tayangan holda oliy ta'lim muassasasida filologiya fanini yanada chuqurroq egallash va tanlangan kasbiga yo'naltirilgan holatda o'zlashtirishni ko'zda tutadi. Dastur 10.00.01 - "O'zbek tili" ixtisosligi pasportiga tegishli bo'lgan barcha masalalami o'z ichiga qamrab oladi. Kirish imtihoni dasturi 10.00.01 - "O'zbek tili" ixtisosligi bo'yicha filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlar uchun mo'ljallangan.

I. Nazariy tilshunoslik masalalari

Til – belgilar tizimi. Til va jamiyat. Til va tafakkur. Tilning falsafiy va ruhiy asoslari. Qadimgi hind, arab, grek tilshunosligi. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslikning vujudga kelishi. Tilshunoslik maktablari.

Tilshunoslikda psixologizm va naturalizm. Yosh grammatikachilar maktabi. Strukturalizm. Daniya strukturalizmi. Praga strukturalizmi. Amerika strukturalizmi. F.Sossyurning lingvistik qarashlari. O'zbek tilshunosligi. O'zbek tilshunosligi tarixi. Zamonaviy lingvistik yo'nalishlar.

Tilshunoslikning fanlar sistemasidagi boshqa fanlar bilan munosabati. Falsafiy kategoriyalarning tilda aks etishi. Tilshunoslikning dolzarb muammolari. Zamonaviy tilshunoslikdagi ilmiy yangiliklar.

Til strukturasi nazariyasi. Izomorfizm nazariyasi. Sathlar ierarhiyasi nazariyasi. Til va mantiqiy tafakkur. Til va so'zlashuvchining ruhiy faoliyati. Til va informatsiya uzatish.

II. Pragmalingvistika.

Pragmalingvistika fanining predmeti, uni o'rganishning nazariy-metodologik asoslari, manbalari va ahamiyati. Pragmalingvistika fanining predmeti va tadqiqot ob'ekti. Axborot uzatish va qabul qilish. Kommunikativ harakatlar. Kommunikativ-pragmatik yo'nalishning shakllanishi. Tilning ichki shakli. Til va nutq dixotomiyasi. Lisoniy muloqot maqsadi.

Lisoniy tizim vazifalari. Pragmalingvistik tahlil. Assimilyatsiya (uyg'unlashish, singib ketish) va akkommoditatsiya (muvofiglashish) tamoyillari. Pragmalingvistik tadqiqot. Pragmalingvistika tilshunoslikning mustaqil sohasi sifatida. Pragmalingvistikaning metodologik negizi.

Pragmalingvistikaning predmeti. Lingvopragmatika. Lingvistik tahlilning asosiy g'oyasi. Nutqiy akt nazariyasi va kommunikativ maqsadning ifodalanishi. Nutqiy harakatlar. J.Ostin fikrlari. J.Syorlning qarashlari. Intentsional tahlil. Nutqiy akt mazmuni lisoniy va nolisoniy xususiyatlar umumlashmasidan iboratligi.

III. Matn tilshunosligi

Matn tilshunosligining fan sifatida shakllanishi. Matn tilshunosligi fanining yuzaga kelishi. Matn muammosi.

Jahon tilshunosligida matn kategoriyasining o'rganilishi. Chex tilshunosligida matn lingvistikasi muammolari. Rus tilshunosligida matn lingvistikasi fanining paydo bo'lishi.

O'zbek tilshunosligida matn tadqiqi. O'zbek tilshunosligiga matn nazariyasining olib kirilishi. Matnning lingvistik tavsifi.

Matnning tarkibiy qismlari. Matnning tarkibiy qismlarini bog'lovchi vositalar. Ohang. Matn birliklarining o'zaro munosabatlari. Ichki sintagmatik munosabatlar: matn birliklarining semantik-grammatik munosabati.

Matn qismlarining vertikal munosabatlari. Matnning kategorial belgilari.

Matn tipologiyasi. Matn tiplari. Hajm belgisiga ko'ra matn tiplari. Maksimal matn. Minimal matn. Makromatn. Mikromatn.

Matn va uslub. Matnning uslubiy xoslanishi. Matnning funksional tasnifi masalasi. Rasmiy matn va uning lingvistik tahlili. Rasmiy uslub. Ilmiy matn va uning lingvistik tahlili.

Publitsistik matn va uning lingvistik tahlili.

10.00.01 – “O‘zbek tili” ixtisosligi bo‘yicha mustaqil izlanuvchilikka (DSc) qabul imtihonini o‘tkazishda qo‘llanishi ko‘zda tutilgan nazorat savollari:

1. Dissimilatsiya. Progressiv dissimilatsiya. Regressiv dissimilatsiya.
2. Metateza.
3. Tovush almashishi. Unlilarning almashishi. Undoshlarning almashishi.
4. Tovush tushishi. Unlilarning tushishi. Undoshlarning tushishi.
5. Tovush orttirilishi.
6. To‘g‘ri talaffuz (orfoepiya) me‘yorlari.
7. Orfoepiya. Unli tovushlar orfoepiyasi. Ayrinim undosh tovushlar orfoepiyasi.
8. Boshqa tillardan o‘zlashgan so‘zlarning talaffuzi.
9. To‘g‘ri yozuv (orfografiya) me‘yorlari. Fonetik prinsip. Fonematik prinsip. Morfologik prinsip. Tarixiy–an‘anaviy prinsip. Etimologik yoki grafik prinsip.
10. To‘g‘ri yozuv (orfografiya) me‘yorlari. Fonematik prinsip.
11. To‘g‘ri yozuv (orfografiya) me‘yorlari. Morfologik prinsip.
12. To‘g‘ri yozuv (orfografiya) me‘yorlari. Tarixiy–an‘anaviy prinsip.
13. To‘g‘ri yozuv (orfografiya) me‘yorlari. Etimologik yoki grafik prinsip.
14. Grafika.
15. Piktografik yozuv.
16. Harf va tovushlar.
17. Yozuvning asosiy xususiyatlari.
19. Yozuv tarixi.
20. O‘zbekiston Respublikasining “Lotin yozuviga asoslangan o‘zbek alifbosini joriy etish to‘g‘risida”gi qonuniga kiritilgan o‘zgarishlar.
21. Leksikologiya.
22. Lug‘at tarkibi.
23. Til birliklari. So‘zlar (leksemalar) va iboralar (frazemalar).
24. So‘z lug‘aviy boylik sifatida.
25. Frazeologik birlik.
26. Lug‘aviy birlik.
27. Leksika. Leksikaning taraqqiyoti.
28. So‘z va uning asosiy mohiyati.
29. So‘z murakkab xususiyatga ega bo‘lgan til birligi.
30. So‘zning moddiy tomoni.
31. Nomlovchi so‘zlar.
32. Ifodalovchi so‘zlar.
33. Ko‘rsatuvchi so‘zlar.
34. Olmoshlovchi so‘zlar.
35. Atovchi so‘zlar.
36. Leksik ma‘no.
37. So‘zning emotsional-ekspressiv va uslubiy bo‘yog‘i.
38. Bir ma‘nolilik va ko‘p ma‘nolilik.
39. Monosemiya.
40. Polisemiya. Grammatik polisemiya. Lug‘aviy polisemiya.
41. So‘zlarning shakl va ma‘no munosabatiga ko‘ra turlari

42. Sinonimiya. Lugʻaviy sinonimiya. Leksik sinonimiya. Frazeologik sinonimiya. Leksik-frazeologik sinonimiya.
43. Grammatik sinonimiya. Morfologik sinonimiya. Sintaktik sinonimiya.
44. Til va nutq munosabati.
45. Tilning jamiyatda tutgan oʻrni va bajaradigan asosiy funksiyalari (kommunikativ, kognitiv, ekspressiv va h.k.).
46. Til va tafakkur munosabati.
47. Til va madaniyat oʻrtasidagi munosabat.
48. Metafora va metonimiya.
49. Til va mantiq munosabati.
50. Mahmud Koshgʻariyning “Devonu lugʻotit turk” asari.
51. Alisher Navoiyning “Muhokamat ul-lugʻatayn” asari.
52. Soʻzlar sinonimiyasi. Sinonimik qator.
53. Ideografik sinonimlar.
54. Uslubiy sinonimlar.
55. Nutqiy sinonimlar.
56. Kontekstual sinonimlar.
57. Absolyut sinonimlar.
58. Omonimiya. Lugʻaviy omonimiya. Grammatik omonimiya.
59. Antonimiya. Lugʻaviy antonimiya. leksik antonimiya.
60. Frazeologik antonimiya.
61. Leksik-frazeologik antonimiya. Grammatik antonimiya.
62. Paronim soʻzlar.
63. Oʻzbek tili leksikasining boyish manbalari.
64. Oʻz qatlam. Oʻzlashgan qatlam.
65. Barqaror birikmalar. Iboralar (frazeologizmlar). Maqol va matallar. Hikmatli soʻzlar (aforizmlar)
66. Tasviriy ifoda (parafraza).
67. Leksikografiya. Lugʻatshunoslik.
68. Ensiklopedik lugʻatlar. Umumiy lugʻatlar. Xususiy (maxsus) lugʻatlar.
69. Morfemika. Soʻzning morfemik tarkibi.
70. Morfema. Oʻzak morfema. Affiksal morfema.
71. Soʻzning morfemik tarkibidagi oʻzgarishlar. Sodda affikslar. Qoʻshma affikslar.
72. Qoʻshimcha morfemalarning turlari. Soʻz yasovchi qoʻshimchalar. Shakl yasovchi qoʻshimchalar.
73. Affiksal polisemiya. Affiksal omonimiya. Affiksal sinonimiya. Affiksal antonimiya.
74. Soʻz yasash usullari. Semantik usul. Fonetik usul. Abbreviatsiya usuli. Affiksatsiya usuli. Kompozitsiya usuli.
75. Grammatika. Morfologiya.
76. Grammatik maʼno va grammatik shakl.
77. Soʻzlarni turkumlarga ajratish tamoyillari.
78. Soʻz turkumlari. Mustaqil soʻzlar. Yordamchi soʻzlar. Undov soʻzlar. Taqlid soʻzlar. Modal soʻzlar.
79. Mustaqil soʻz turkumlari. Ot soʻz turkumi.

80. Mustaqil soʻz turkumlari. Sifat soʻz turkumi.
81. Mustaqil soʻz turkumlari. Son soʻz turkumi.
82. Mustaqil soʻz turkumlari. Olmosh soʻz turkumi.
83. Mustaqil soʻz turkumlari. Feʼl soʻz turkumi.
84. Mustaqil soʻz turkumlari. Ravish soʻz turkumi.
85. Yordamchi soʻzlar turkumi. Bogʻlovchilar. Koʻmakchilar. Yuklamalar.
86. Alohida olingan soʻzlar turkumi modal soʻzlar. Undov soʻzlar. Taqlid soʻzlar.
87. Sintaksis. Soʻz birikmasi. Tenglanish va tobelanish.
88. Gap. Gaplarning kuzatilgan maqsadga koʻra turlari.
89. Gap. Gaplarning his-hayajonga koʻra turlari.
90. Gap. Gaplarning modallikka koʻra turlari.
91. Gap boʻlamlari. Gapning bosh boʻlamlari. Gapning ikkinchi darajali boʻlamlari.

10.00.01 – “Oʻzbek tili” ixtisosligi boʻyicha ogʻzaki suhbatni baholash meʼzoni

Mazkur ixtisoslik boʻyicha kirish sinovi mavjud oʻquv dasturi asosida tuzilgan variantlar savollariga ogʻzaki ravishda javob qaytarish tarzida amalga oshiriladi.

Har bir variantda **4 tadan** savol boʻlib, mazkur savollar nomzodlarning bakalavriat, magistratura va mustaqil izlanuvchilikda oʻqigan fanlari hamda tayyorlagan ilmiy-tadqiqot ishi yuzasidan tuziladi va jami javoblar «0» baldan «100» ballgacha baholanadi.

Variantdagi 1-, 2-, 3-savollar uchun maksimal **15 ball**dan, 4-savol uchun maksimal **55-ball** etib belgilangan.

Variantdagi 1-, 2-, 3-savollarga berilgan javoblarning mazmuniga qarab ularga quyidagicha miqdorda ballar belgilanadi:

1. Mazkur savolning mazmuni toʻliq va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti bilan bogʻliq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyatini toʻliq ochib berilgan, javoblarda mantiqan yaxlitlikka erishilgan, stilistik xatolarga yoʻl qoʻyilmagan holda umumiy xulosalar chiqarilgan boʻlsa, **12-15 ballgacha** qoʻyiladi.

2. Mazkur savolning mazmuni yaxshi yoritilgan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalangan, javob toʻgʻri berilgan, mavzular asoslangan. Ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yoʻl qoʻyilgan boʻlsa, **8-11 ballgacha** qoʻyiladi.

3. Mazkur savolning mazmuni oʻrtacha yoritilgan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan kamroq foydalanilgan, savollarga javobda masalaning mohiyatiga tushunilgan, ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan boʻlsa **4-7 ballgacha** qoʻyiladi.

4. Mazkur savolning mazmuni talab darajasida yoritilmagan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalanilmagan, umuman javob berilmagan yoki notoʻgʻri javob va maʼlumot berilgan boʻlsa **0-5 ballgacha** qoʻyiladi.

№	Umumiy ball	Baho	Mustaqil izlanuvchilikka (DSc) kiruvchining bilim darajasi	Xususi ball
1.	12-15	A'lo	Berilgan savollar mazmunan aniq yoritilib mazmun-mohiyatini to'liq ochib berilishiga; Javoblar mantiqan yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar chiqarish qobiliyatiga ega.	14-15 13-14 12-13
2.	8-11	Yaxshi	Javoblar to'g'ri berilgan va mavzular asoslangan, ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan; Javoblarda mustaqil izlanuvchilikka kiruvchining mustaqil mushohada yuritish qobiliyati seziladi; Muammoni tahlil qilish qobiliyatiga ega.	10-11 9-10 8-9
3.	4-7	Qoni-qarli	Savollarga javobda masalaning mohiyatiga tushunilgan ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan; Mushohada bayonida fikr tarqoqligi kuzatilgan; Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan tasavvurga ega biroq tahlil yetarli emas.	6-7 5-6 4-5
4.	0-4	Qoni-qarsiz	Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas; Umuman javob berilmagan; Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan.	0-4

Variandagi 4-savol yuzasidan berilgan javoblarning mazmuniga qarab ularga quyidagicha miqdorda ballar belgilanadi:

1. Mazkur savolning mazmuni to'liq va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyatini to'liq ochib berilgan, javoblarda mantiqan yaxlitlikka erishilgan, stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan holda umumiy xulosalar chiqarilgan bo'lsa, **40-55 ballgacha** qo'yiladi.

2. Mazkur savolning mazmuni yaxshi yoritilgan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalangan, javob to'g'ri berilgan, mavzular asoslangan. Ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, **25-39 ballgacha** qo'yiladi.

3. Mazkur savolning mazmuni o'rtacha yoritilgan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan kamroq foydalanilgan, savollarga javobda masalaning mohiyatiga tushunilgan, ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan bo'lsa **10-24 ballgacha** qo'yiladi.

4. Mazkur savolning mazmuni talab darajasida yoritilmagan va hozirgi zamon fan – texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalanilmagan, umuman javob berilmagan yoki noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan bo'lsa **0-9 ballgacha** qo'yiladi.

№	Umumiy ball	Baho	Mustaqil izlanuvchilikka (DSc) kiruvchining bilim darajasi	Xususi ball
1.	40-55	A'lo	Berilgan savollar mazmunan aniq yoritilib mazmun-mohiyatini to'liq ochib berilishiga; Javoblar mantiqan yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar chiqarish qobiliyatiga ega.	50-55 44-49 40-44
2.	25-39	Yaxshi	Javoblar to'g'ri berilgan va mavzular asoslangan, ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan; Javoblarda mustaqil izlanuvchilikka kiruvchining mustaqil mushohada yuritish qobiliyati seziladi; Muammoni tahlil qilish qobiliyatiga ega.	35-39 29-34 25-29
3.	10-24	Qoni-qarli	Savollarga javobda masalaning mohiyatiga tushunilgan ammo mazmun va natijalar yuzaki yoritilgan; Mushohada bayonida fikr tarqoqligi kuzatilgan; Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan tasavvurga ega biroq tahlil yetarli emas.	20-24 15-19 10-14
4.	0-9	Qoni-qarsiz	Savol bo'yicha aniq tasavvurga ega emas; Umuman javob berilmagan; Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan.	0-9

Tavsiya etilayotgan asosiy adabiyotlar

1. Соссюр де Ф. Курс общей лингвистики. М. 1977.
2. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. М. 1978.
3. Соссюр Ф. Курс общей лингвистике. М.: 1977.
4. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. М., 1975.
5. Солнцев В.М. Язык как системно-структурное образование. М.; 1971.
6. Трубецкой Н.С. Основы фонологии. -М., 1960.
7. Основные направления структурализма. -М., 1964.
8. Блумфилд Л. Язык. М.,1968.
9. Бодуэн де Куртенэ И.А. Избранные труды по общему языкознанию. Т. I. М., 1963.
10. Нурмонов А. Танланган асарлар. Уч жилдлик. Тошкент. 2012.

Tavsiya etilayotgan qo'shimcha adabiyotlar

1. Jamolxonov H. O'zbek tilining nazariy fonetikasi. T.: Fan, 2009

2. Абдуазизов А. Ўзбек тили фонологияси ва морфонологияси. – Т.: Ўқитувчи, 1992
3. Жамолхонов Ҳ. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Т.: Талқин, 2005.
4. Миртожиев М. Ўзбек тили фонетикаси. – Т.: Университет, 1998.
5. Миртожиев М. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Т., 2004.
6. Неъматов Ҳ., Расулов Р. Ўзбек тили систем лексикологияси асослари. “Ўқитувчи”, Т., 1995.
7. Раҳматуллаев. Ш. Тил қурилишининг асосий бирликлари. “Университет”, Т., 2002.
8. Ҳакимова М. Семасиология. – Тошкент, 2008.
9. Раҳматуллаев Ш. Ҳозирги адабий о`збек тили. «Университет», 2005.
10. Йўлдошев Б. Фразеологик услубият асослари. –Самарқанд, 1999 11. Сафарова. Р. Лексик-семантик муносабат турлари. Тошкент, 2001
11. Миртожиев М. Семасиология. – Тошкент, 2010.
12. Маҳмудов Н., Нурмонов А. Ўзбек тилининг назарий грамматикаси. Синтаксис. Т.: Ўқитувчи, 1995.
13. Нурмонов А.ва бошқ. Ўзбек тилининг назарий грамматикаси. Морфология. Т.: Ўқитувчи, 2000.
14. Неъматов Ҳ., Бозоров О. Тил ва нутқ. –“Ўқитувчи” Т., 1995.
15. Неъматов Ҳ., Расулов Р. Ўзбек тили систем лексикологияси асослари. “Ўқитувчи”, Т., 1995.
16. Rahmatullaev SH. Til qurilishining asosiy birliklari. “Universitet”, Т., 2002.
17. Ҳакимова М. Семасиология. – Тошкент, 2008.
18. Йўлдошев Б. Фразеологик услубият асослари. –Самарқанд, 1999 20. Сафарова. Р. Лексик-семантик муносабат турлари. Тошкент, 2001
19. Миртожиев М. Семасиология. – Тошкент, 2010.